

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. XII. Tenetur pœnitens implere pœnitentiam acceptatam pro prima opportunitate, nisi certo tempore sit affixa: dilatio tamen non semper est mortalis, tametsi terminus impletioni fuerit præfixus: ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

CONCLUSIO XII.

Tenetur poenitens implere poenitentiam acceptatam pro prima opportunitate, nisi certo tempore sit affixa: dilatio tamen non semper est mortalis, tametsi terminus impletioni fuerit praefixus, nisi obligatio cum termino expiret.

247. Confessarius per se loquendo non potest obligare ad executionem poenitentiae ante Absolutionem.

Prænotandum, Confessarium per se loquendo non habere jus, obligandi poenitentem ad implendam poenitentiam, priusquam illum absolvat. Dico; Per se loquendo, quia per accidens, v. g. si merito timeat poenitentem eam non adimplerum post datam Absolutionem, poterit id iuste facere ut docet Suarez hic disp. 38. sect. 7. n. 7. Sicut etiam ad probandam dispositionem poenitentis potest, & interdum debet Sacerdos non absolvere, donec impleat poenitentiam, in præcedenti Confessione impositam, & inique ac læpitiùs omisam; quamquam in hoc prudentia necessaria sit, ne per illam dilationem Absolutionis avertatur poenitens à Confessione.

248. Sententia Henrici non potest impleri sine Absolutionem.

Unde non satis intelligo, quod docet Henricus part. 4. tract. 4. disp. 4. de Satisfactione n. 12. ibi: Non potest (satisfactio) impleri ante Absolutionem, ut constat ex usu, idcirco observando, quod satisfactio delect residuum poenae restantis post culpam remissam, cujus remissio fit per Absolutionem, & præcedere debet remissionem poenae. Hæc ille.

Oppugnatio.

Sed contra; constat quidem ex usu, satisfactionem impleri posse post Absolutionem; verum non posse impleri ante Absolutionem, nescio quomodo hoc ipsi constet ex usu. Factor, communiter poenitentes non implent poenitentias ante Absolutionem, quod sufficiens signum est, non esse obligationem implendi, præsertim cum poenitentia sæpissimè tales sint, quæ non possunt impleri commodè ante Absolutionem: si tamen Confessarius imponeret pro poenitentia, v. g. unam salutationem Angelicam, quod poenitens tali casu non posset eam recitare ante Absolutionem, ex quo usu probatur? Imò apud Græcos (inquit Lugo hic disp. 14. n. 170.) sic solitum fieri, ut nemo ante expletam poenitentiam absolveretur, dicit Palatius in 4. dist. 15. qu. 1.

249. Respondetur ad rationem.

Ad rationem respondeo; ex ea solum sequi, satisfactionem, impletam ante Absolutionem, pro illo tempore antecedenti non obtinere

suum effectum; quod autem accedente Absolutione, & per Absolutionem subsequentem non possit delere residuum poenae restantis post culpam remissam, unde probatur? Si ablutio, præcedens formam Baptismi, potest adveniente formâ delere poenam restantem post culpam remissam, cur idipsum non poterit facere satisfactio? Igitur, salvo meliori, licitè impletur satisfactio ante Absolutionem, quamvis pro tunc non habeat suum effectum ex opere operato.

Dico; Ex opere operato, quia cum per Contritionem Charitate perfectam ante Absolutionem non raro peccata sint remissa, etiam ante Absolutionem poterit delere residuum poenae restantis post culpam remissam, delere, inquam, ex opere operantis, ut clarum est. Enimverò ante Absolutionem, non minus, quam post eam, est actio bona & poenalis, cur ergo non erit satisfactoria ex opere operantis? Fiet autem sacramentalis, & consequenter satisfactoria ex opere operato, dum informabitur formâ Absolutionis, eo modo quo Contritio & Confessio sunt partes Sacramenti Poenitentiae per Absolutionem subsequentem, aut concomitantem, sine qua minimè tales partes essent, estò alioquin actiones bonæ & meritoriae de condigno in homine iusto gratiæ, & gloriæ.

Satisfactio ante Absolutionem potest delere poenas ex opere operantis, licet ex opere operato.

Nec aliud fortè voluit Scotus 4. dist. 16. q. 1. n. 7. dicens: Satisfactio debet sequi Sacramentum Poenitentiae ad hoc, ut habeat efficaciam, & hoc in re, vel in voto, nisi Index possit perpendere illas poenas, alias præcedentes, sufficere ad totalis poenae solutionem. Ista enim sententia Sacerdotis sic absolvit, quod tamen ligat. Absolvit quidem à debito poenae aeternæ, sed ligat ad solutionem poenae temporalis, nisi sit sufficienter iam soluta. Ipsa etiam vel nullo modo absolvit, vel saltem non sufficienter, nisi ille reus sit in se debito modo dispositus: quia Sacramentum est signum Absolutionis interioris, quæ interior non concomitatur, nisi sit debita dispositio in mente interioris absolventis.

250. Explicatus Scotus.

Non ait Doctor: Satisfactio debet impleri post Sacramentum Poenitentiae, seu, post Absolutionem, in qua, secundum ipsam, consistit essentialiter Sacramentum Poenitentiae, sed, inquit, Satisfactio debet sequi Sacramentum Poenitentiae ad hoc, ut habeat efficaciam, id est, satisfactio non habet effectum ex opere operato, nisi præviâ Absolutione sacramentali, quæ est forma, immo tota essentia strictè dicta huius Sacramenti.

His ita prænotatis, accedo ad Conclusionem, cujus prima pars est communis, & probatur à simili: quia votum, emissum absque temporis determinatione, obligat pro prima opportunitate, id est, teneris istud reddere, quam primùm moraliter potes; est quippe naturalis causa obligationis, ac proinde confessum obligat, nisi impediatur per contrariam intentionem voventis, argumento Leg. Pro-

251. Probatur 2º pars Concl. à simili in voto, quod obligat pro i. opportunitate.

CON-

Lex Promif. for ff. de Conftit. pecun.

Promiffor §. 1. ff. de Conftit. pecun. ibi: Si sine die conftitutus, potest quidem dici te non teneri, licet verba edicti late pateant, aliquam & confestim agi tecum poterit, si statim ut conftitutus, non folvas, sed modicum tempus ftatuendum est, non minus decem dierum, ut exactio celebretur.

Deuter. 23.

Hinc scriptum est Deuter. 23. v. 21. Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere: quia requirit illud Dominus Deus tuus: & si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. Et Eccl. 5. v. 3. Si quid vovisti Deo, ne moreris reddere: displicet enim ei infidelis & stulta promiffio.

252. Ratio a priori.

Ratio a priori; quia si tale votum non obligat pro prima opportunitate, nullã certã ratione poterit designari tempus, pro quo obligare incipiat, quia votum ex se lea natura sua non magis exigit impleri hoc tempore, quã illo; nisi ergo vovens per suam voluntatem certum tempus determinaverit, vel confestim tenetur reddere, vel numquam; cùm non sit major ratio quare hoc mense, vel anno teneatur, quã sequenti.

Atque hæc est communis sententia de obligatione voti omnino indeterminati. Ergo similiter argumentandum de præcepto Confessarii, quando omnino est indeterminatum, non præfigens diem, aut horam, mensem, vel annum, quo penitens debeat penitentiam implere; cùm enim certum sit quoddã aliquando teneatur, incertum autem quando; nequit alia regula certa assignari, quã prima opportunitas.

Explicatur Lex Promiffor ff. de Conftit. pecun.

Nam quod in Lege supra allegata dicitur Sed modicum tempus ftatuendum est, non minus decem dierum &c. speciale est, ut notat Glossa ibi verb. Modicum, ubi sic ait: Modicum scilicet ex æquitate, quo impleto intelligitur non fecisse, & est decem dierum, ut dicit hic lex: sed aliter ponitur Modicum sup. de iudiciis. l. Si debitori. Et sup. Ex quibus caus. mai. l. Ab hostibus §. Sed quod. & aliter infra de liti. actus. pri. l. 1. §. 1. & sunt hæc specialia. Hucusque Glossa.

L. fin. C. de iudiciis.

Cæteroquin C. de iudiciis leg. finali per ly Illico intelligitur triduum ibi: Illico autem, id est, intra triduum proximum sine ulla dilatione &c. Similiter explicatur ly Ex continenti leg. finali Cod. de Errore Advoc. ibi: Neque causa palam ex continenti, id est, triduo proximo contra-

L. fin. C. de Err. Advoc.

dixisse. Quapropter existimo conformiter his ultimis iuribus, esto penitentia ilico, seu, ex continenti foret adimplenda, sicut reverã adimplenda est, nisi certo tempori sit affixa, ut habet Conclusio, existimo, inquam, non peccare, qui intra triduum illam adimplet, siquidem triduum communi hominum æstimatione censetur prima opportunitas, seu tempus moraliter commodum, & sufficiens pro adimplerione alicujus obligationis, nisi aliquid aliud obstat.

253. Non quælibet

Interim non quælibet dilatio ultra istud tempus erit mortalis, cùm non censetur

Confessarius cum tanto rigore voluisse obligare ad circumstantiam temporis, quando ex præse nullum tempus determinavit. Immo tamen certum tempus determinasset, ut dictum videbimus. Hinc oritur diversitas sententiarum in assignanda nimia dilatione, quæ posset sufficere pro peccato mortali.

Atque in primis semper præcavendum est periculum non adimplendi satisfactionem, vel propter oblivionem, vel aliunde, si ulterius impletio differatur. Nonne peccat mortaliter, qui differt Communionem Paschalem in ultimum diem, in quo prævidet se impediendum? Planè, si obligatio sit affixa illi tempori, ut cum tempore expiret, & tamen, secluso illo impedimento, posset absque ullo peccato suam Communionem in illum diem differre. Cur ergo non potest, quando prævidet impedimentum? Ratio; quia tunc per illam dilationem exponitur proximo periculo, namquam adimplendi legem illam, graviter obligantem, cùm tamen possit, & debeat illam implere.

Ergo consimiliter in casu præfenti; est illic & nunc non obliget graviter satisfactio, sed posset differri in aliud tempus; tamen supposito periculo proximo oblivionis, vel impotentie implendi, ex dilatione, id est, nisi hic & nunc satisfaciatur, tenetur sub peccato mortali, si reliqua adsint, hic & nunc satisfaciatur, est alioquin, secluso illo periculo, posset ulterius differre. Et eadem ratio militat in dilatione votorum, etiam minima, ex qua oritur tale periculum, quamvis tunc melius diceretur nimia.

Si dixeris; non peccat mortaliter, qui differendo Confessionem usque ad finem anni, exponit se periculo non confitendi aliquod peccatum mortale propter oblivionem.

Respondeo, disparitatem esse; quod præceptum Confessionis non obliget, nisi ad confitendum ea peccata, quorum penitens post diligentem sui discussionem conscientiam habet illo tempore, quo Confessio est instituta. At verò satisfactio absolute imponitur, & non cum illa clausula: Cuius penitens post diligentem sui discussionem conscientiam habet; ergo absolute adimplenda est, & præcavendum omne periculum oblivionis, & alterius impotentie implendi.

Et idem est de voto, ut expressè docet D. Antoninus p. 2. tit. 11. c. 1. §. 2. hinc verò bis: Qui vovit intrare Religionem, si ex morbo circa dispensationem temporalium, probabiliter timet perpetuum impedimentum, putat contrahendo Matrimonium & huiusmodi, talis tenetur ulterius non differre, & ex hoc videtur, quod talis in huiusmodi dilatione peccet mortaliter; quia exponit se periculo mortalis, scilicet transgrediendo votum. Et idem videtur de differentibus impletionem aliorum

Minor mortalis in voto Responsum in similibus quibus in aliis. Sententia.

256. Quod cum proportione applicari debet satisfactoria.

Dispositio.

aliorum votorum per multa tempora, cum tamen commodè possint, & recordentur, & ex ipsa nimia dilacione, vel obliviscuntur, vel impotentes redduntur, ut senes ad longam peregrinationem, & hujusmodi. Huculque Antoninus.

Ubi nota ly Per multa tempora, quod non dicitur de voto Religionis, sed de aliis votis. In votis illis, inquit Sanchez Sum. lib. 4. c. 14. n. 22. quibus quis in perpetuum se divino obsequio emancipat, ut est votum Religionis, assumendi Ordinis sacri, serviendi in perpetuum Xenodochio, dijudicanda est minor mora mortalis, quam in aliis votis. Rationem assignat ex Antonino supra §. 1. & aliis Auctoribus: Quia cum in his votis totum residuum tempus vitæ Deo dicitur in ejus obsequium, differens ea, tantam obsequii divini partem aufert, quanta est temporis mora. Quod in aliis votis temporaneis minimè contingit, sed integrè postea redduntur. Ita Sanchez.

Quod idem cum proportione de poenitentia, à Confessario injuncta, dici debet: v. g. quædam præscribuntur à Confessario, non solum in satisfactionem præteritorum peccatorum, sed potissimum in præservationem futurorum, ut sæpe sunt orationes, flagellationes, jejunia, & similia, quibus & divinum auxilium promeretur poenitens; & rebellis caro domatur, ut serviat spiritui, quæ opera si multum differantur, toto dilacionis tempore caret homo iis remediis: adeoque cum proportione tanta pars poenitentia aufertur, quanta est temporis mora: cum proportione, inquam; quia in casu Religionis aufertur pars realis obsequii divini, hic autem datur quidem totum jejunium, quod fuisset datum sine dilacione, sed aufertur fructus intermedius, propter quem tamen jejunium erat positum.

Et quamvis effectus satisfactionis non cadat sub præceptum, ut patet in illis, qui eam implent in statu peccati mortalis, qui, secundum Multorum sententiam, pro tunc saltem non obtinent remissionem peccatorum temporalium, & tamen reverà implent præceptum Confessarii; equidem videtur taliter debere fieri actus præcepti, ut per se loquendo possit habere suum effectum, jam autem jejunium dilatatum ad unum annum per se loquendo tempore dilacionis non potest habere effectum.

Verùm hic casus ut notat Dicastillo disp. 14. n. 55. in fine posset reduci ad alterum casum, quo Confessarius determinavit tempus, quamvis enim ille non præscribat tunc expressè tempus, eo ipso tamen, quod in tale remedium præscripsit ea opera, censetur sustulisse potestatem differendi per longum tempus. Itaque restat examinandum, quid facto opus, quando aliqua ratione explicitè vel implicitè tempus præscribitur.

Et quidem duobus modis præscribitur, aut certè præscribi potest tempus implendi satisfactionem. Primò, sic, ut, elapso tempore, expiret obligatio. Secundò, ita, ut, elapso tempore, non expiret obligatio.

De primo casu non controvertitur inter DD. sed omnes unanimiter docent, poenitentem peccare mortaliter, si tempore præscripto non impleat satisfactionem; v. g. si non jejunet primo die Veneris, sicuti peccat mortaliter, qui non jejunat, quando Ecclesia præcipit jejunare. Ratio est manifesta, quia transgreditur præceptum grave, non solum quoad circumstantiam temporis, sed absolutè quoad substantiam actus, cum nequeat imposterum præceptum implere.

De secundo casu nimia est diversitas opinionum (sicuti solet in his, quæ pendent à morali judicio prudentum) tunc enim, etsi præfixo tempore satisfactio non impleatur, alio tempore potest impleri, adeoque solum differtur ejus impletio; cumque illa dilatio habeat magis, & minus, hinc, sicut dixi, maxima varietas opinionum; quoniam quod uni videtur exigua mora seu dilatio, ab alio judicatur gravis. Quæritur ergo, an sola dilatio satisfactionis, alioquin certo tempore affixæ, semper sit mortalis, an verò semper venialis, vel certè quæ dilatio sit mortalis, & quæ venialis.

Thomas à Jesu in Tribunali conscientia tract. 3. c. 2. dub. 9. sic ait (ut refert Diana p. 3. tract. 4. resol. 92.) Dicit aliquis, quod peccatum est, non facere poenitentiam tempore à Confessario determinato? Respondet: Ordinariè est peccatum veniale negligentia, quando sine causa differtur; sed quando cum justa causa differtur nullum est peccatum.

Sancius in Selectis disp. 13. nu. 9. inquit: Animadvertito non transgressurum poenitentiam illum, cui esset justum intrà unum mensem confitendum fore, si per tres, vel quatuor dies ultra mensem, Confessionem differret, præsertim ex causa; quia non potest esse magnum damnum in mora modici temporis. Si debitor. 1. Et si post tres ff. Si quis cautionibus. Et idem judico si votum esset emissum de Confessione agenda: non enim ita mathematicè præfigendus est terminus, nec Deus adeò rigorosus exactor erit judicandus.

Immo si intrà octo dies, à mense elapso, solemniter aliquis dies sequeretur, vel Jubilæum, posse differri Confessionem usque ad illum diem mihi persuadeo, si agrè poenitens ferret bis intrà octo illos dies confiteri, vel Jubilæum non luctari. Ad majorem tamen securitatem, si commodè possit, petat ab eodem Confessario differri terminum, vel ab alio: qui sicut commutare posset poenitentiam illam ex causa, potius terminum elongaret; quod minus quidem est. Hæc ille.

D d d d d 3 Et

257. Duobus modis præscribitur tempus à Confessario.

258. Quale sit peccatum, tantum differtur satisfactionem certo tempore affixæ.

Sententia Thomæ à Jesu.

259. Sententia Joann. Sancii.

Minor mora est mortalis in voto Religionis & similibus quam in aliis.

256. Quod cum proportione applicari debet satisfactioni.

Dicastillo.

Et nu. 10. ibidem scribit in hæc verba: Possè anticipari per octo dies minimè dubito, ex causa illa Jubilei, vel solemnè diei. Quòd si per tres hebdomadas Confessionem præveniret, fortè non implebit præceptum, cum mens jubentis eò tendat, ut per mensè curet pœnitens mundam habere conscientiam: certior namque experientia fuit emendationis pœnitentis per spatium unius mensis, quàm unius hebdomadæ. Hactenus Sancius.

260. **Opinio Lu. gonis.** Confessarius præcipiat non differre Confessionem ultra mensè, & differatur per unum diem ultra mensè, non auferem illam dilationem condemnare ut mortalem. Hæc ille. Intellige, si tempus istud solùm ut terminus obligationis positum sit, & non ob alium respectum. Probat à simili; Nam si tibi, inquit, promissi intrâ hebdomadam reddere mutuum, & differam per duas horas post hebdomadam, non videor tibi grave damnum inferre, nec violare promissionem in re gravi.

261. **Probat à simili.** Sin autem Confessarius determinaverit tempus, intendendo frequentiam operis injuncti, & simul alligando ad tale tempus, v. g. ut singulis mensibus semel saltem confiteatur, vel Eucharistiam sumat; ut singulis hebdomadis recitet septem Psalmos &c. In his, inquit Lugo suprâ n. 91. & similibus, credo, si materia sit gravis, non posse sine peccato gravi differri ultra illum terminum, atque ideo peccare graviter, si intrâ illum mensè non confiteatur, vel accipiat Eucharistiam.

Ratio est; quia ille, si vel unâ die differret Confessionem, & hoc toto mensè non confiteretur, sed primâ die mensis secundi sequentis; planè non teneretur mensè tertio sequenti iterum confiteri: quia præceptum est de una Confessione in uno mensè: quare cum jam intrâ illum secundum mensè confessus fuisset, non teneretur ad aliam Confessionem illo secundo mensè, atque ita duobus mensibus semel tantùm confiteretur, quod est contra mentem Confessarii.

Fatendum ergo est, in iis præceptis, licet tempus assignetur ut terminus, ultra quem non differatur opus injunctum; alligari tamen sub obligatione gravi ad illud tempus, eò quòd dilatio præjudicium afferret materiæ præceptæ, ut vidimus, quatenus ex duplici Confessione v. g. redderetur una, si prior Confessio extraheretur à suo tempore determinato. Hucusque Eminent.

262. **Ab hac opinione non dissentit Auctor, si verum est ejus suppositum;** A quo non dissentio, si verum est, quod supponit, scilicet, primam Confessionem, seu Confessionem primi mensis, voluntariè & sine causa omittam; ampliùs non obligare; quippe eo casu non est sola dilatio satisfactio, sed absoluta omisio partialis satisfactio, adeoque judicandum est de gravitate ejus simili modo, ac si unica Confessio

præsentis mensis fuisset imposita; sicut ergo ille peccaret mortaliter, qui illam unicam Confessionem omitteret, supposito, quòd cum tempore expiret obligatio, quid ni etiam, qui in casu præcedenti omitteret Confessionem primi mensis, estò confiteretur secundo, & tertio mensè? Non est alia disparitas, quàm quòd Confessio in uno casu sit integra satisfactio, in alio autem casu pars satisfactio: jam autem non tantùm est mortale omittere totam satisfactioem, sed etiam notabilem ejus partem, qualis indubie est illa Confessio.

Sin autem cum primo mensè non expiret obligatio, & pœnitens primo die secundi mensis confiteatur, rursusque in medio vel fine ejusdem mensis, non video, quare tali casu peccaret mortaliter, per illam dilationem ad unum diem post primum mensè; eò quòd dilatio parvum afferat præjudicium materiæ præceptæ, ut patet: quia spatio trium mensium tertio confiteatur; adeoque habetur frequentia Sacramenti, quam Confessarius intendit, & mora unius diei nimis exigua videtur ad constituendum peccatum mortale.

263. **Probat à simili.** Ponamus casum, quòd promiserim Petro reddere mutuum trecentorum florenorum partes, singulis septimanis centum florenos, si primâ hebdomadâ differam solutionem ad primum diem hebdomadæ sequentis, putas, inquam, me peccasse mortaliter per illam dilationem? Scio, quia non putas, nisi speciale damnum inde emerferit Petro, vel lucrum cessaverit: sic tamen ut eadem septimanâ tener alios centum florenos solvere, quia solutio facta primâ die secundæ septimanæ, moraliter erat solutio primæ septimanæ, sive debiti primæ septimanæ; ergo restat adhuc debitum secundæ septimanæ, cui provide in eadem septimana satisfaciendum.

Ergo similiter in nostro casu, cum confiter Confessarium voluisse triplicem Confessionem, singulis mensibus unam, estò pœnitens differat Confessionem primi mensis unâ die, & ex eo capite peccet venialiter, equidem non liberatur ab obligatione trium Confessionum; ideoque debet sequenti mensè binas facere.

264. **Probat à simili.** Dices; qui hoc anno non fuit confessus, uti debuisset ex præcepto Ecclesiastico annuè Confessionis, non tenetur sequenti anno bis confiteri, sed unicâ Confessione satisfacit obligationi utriusque anni; ergo similiter hic.

265. **Probat à simili.** Respondeo; Antecedens valde esse dubium, & à Multis negari, ut patet ex dictis Scilicet. 6. Concl. 9. attamen, quia eo loci partem affirmativam tenui, ideo Respon. hoc loco Neg. Confess. Ratio disparitatis; mens seu voluntas Confessarii, qui determinavit tempus, intendendo frequentiam operis injuncti, tum ad novæ vitæ custodiam & infirmitatis medicamentum, tum ad præteritorum peccatorum

265.

Sententia Tho. Sanchez.

266.

Ergo quæ opponitur opinioni.

Lugonis.

Ergo quæ opponitur opinioni.

nitentia.

Secl. 13. De Satisfactione sacramentali. Concl. 12. 951

vindictam & castigationem : certum autem est, tres Confessiones amplius conducere ad præallegatos fines, quam duas tantum.

Cum ergo possit velle duas Confessiones imponere, imò tres, & plures singulis mensibus, ex hypothesi, quòd obligatio non expirat cum ipso mense, liquet protestò, penitentem, qui primo mense omittit Confessionem, obligari secundo mense ad duas Confessiones. Vel si hoc durum tibi videretur, dicito, obligationem expirare cum mense, & per consequens penitentem peccare mortaliter omitendo Confessionem.

Quantum ad præceptum Ecclesiasticum annuæ Confessionis, constat Ecclesiæ, istud à multis Doctoribus sic explicari : cum ergo Ecclesia non contradicat, estò facile possit contradicere, eo ipso factis significat, suæ voluntatis esse, ut possit satisfieri unà Confessione pluribus obligationibus præcedentium annorum, præsertim cum finis illius legis sit, ne Confessio ulterius differatur cum periculo nunquam adimplendi præceptum divinum Confessionis, qui finis perfecte obtinetur per unicam Confessionem præsentis anni, estò penitens per 50. & ultra annos non fuisset confessus : ergo non est ratio eum obligandi ad omnes Confessiones prius omittas.

265. Hæc sufficiant, ut quilibet possit amplecti, vel non amplecti sententiam Lugonis, quæ sic explicata nobis placet; quidquid in contrarium videatur docere Sanchez Sum. l. 4. c. 14. n. 21. ibi. Quòd si objicias, idem procedere, quando quis determinatà die vivit jejuniùm, vel recitare calculos Virgineos: cum tamen tunc sit mortale ultra eam differre (ut dicemus n. 25. in fine) sed dico diversam esse rationem. Quia cum tunc sub voto comprehendatur determinatà illa dies, obligetque id votum instar legis Ecclesiasticæ, certam diem præscribens, erit mortalis transgressio, qualis est cum simile præceptum Ecclesiasticum frangitur. Præterea quia totum tempus sub voto comprehensum omittitur. At ubi tempus est incertum, & ideo censendum est obligare habità implendi commoditate, non ita rigidè hæc commoditas accipienda est, ut judicemus esse mortale, alià causà urgentiori non prementi, nisi quando mora est valde notabilis. Hæc ille.

Et n. 25. in fine sic ait: Atque esset culpa lethalis non implere votum tempore præfixo, etiam si non in temporis honorem præfixum sit. Debet autem ibidem talis casu, tempore elapso manere obligationem.

266. Ergo opponitur hic Auctor Lugoni supra n. 90. & per consequens nobis, qui sequimur sententiam Lugonis: & recedimus in hoc puncto à Sanchez; quia nullam adfert rationem sui dicti generaliter intellecti de quacumque dilatione.

Nam quod ait n. 21. id votum obligare instar legis Ecclesiasticæ, non concernit hunc casum, in quo remanet obligatio elapso tempore, sed alium; in quo cum tempore expirat obligatio, prout communiter expirat obligatio legis Ecclesiasticæ; ubi autem non expirat, v. g. si Ecclesia præciperet Communionem hoc determinato mense, non temporis intuitu & devotione, sed tantum ut execrationis termino, quo casu putat Sanchez supra non expirare obligationem, tunc dico consequenter, eum, qui differret ad unum diem illam Communionem, non peccare mortaliter.

Nec obstat, quòd totum tempus sub lege comprehensum omittatur; quia solum est aliqua circumstantia; cujus ommissio non videtur nobis peccatum mortale; quando alioquin ipsa substantia præcepti impletur; absque notabili mora; post tempus à lege constitutum, quia parum tollitur de fine intento per talem legem. Ex fine autem cognoscimus voluntatem Legislatoris. Non ergo Legislator tam rigidus exactor censeri debet; ut nolit, impletionem substantiæ legis, vel ad unum diem procrastinari; absque gravi peccato. Et idem à pari censendum de Confessario; qui penitentiam determinatò tempore tali modo alligavit, & de votente, qui sic determinatò tempore alligavit votum suum.

Quod Joannes Sancius supra extendit ad tres, vel quatuor dies, ut vidimus, quia illud, secundum ipsum, est modicum tempus. Immo ad octo dies ex causà lucrandi Jubilæum, quod aliàs difficulter possit lucrari. Et eodem modo argumentatur de anticipatione.

Quæ argumentatio nescio an poterit displicere Arriagæ disp. 48. n. 16. ubi sic ait: Judico eam anticipationem unà vel alterà die eo modo factam; non fore mortale; quia licet in præceptis aliis fori exterioris id sit materia gravis, quia magis ea præcepta ordinantur ad bonum Communitatis, pro quo valde expedit, ne possit fieri talis permutatio, in hoc tamen foro non censetur Confessarius eo rigore procedere, ut ad eam (quæ circumstantia dici potest) velit cum tanto rigore obligare: quod etiam potest dici; etiam si opus illud faciendum solum sit pro uno die; v. g. Communiò die Assumptionis B. V. in ejus honorem: non enim ea circumstantia videtur ab eo adeò fortiter imperata, ut si in diem sequentem differat Communionem, aut anticipet in Vigilia, eo ipso debeat peccare mortaliter; quia respectu intenti præcepti Sacerdotis ea dilatio non videtur materia adeò gravis. Hæc ille.

Tamen si nu. 16. absolute doceat, non esse licitum anticipare orationes, v. g. si Confessarius præscribat penitenti; *Debebis singulis diebus orare Officium B. V.* non esse, inquam, licitum, unà die orare duplex officium, & alterà die omittere; estò alioquin illa anticipatio aliquan-

267. Objeccio de iurati.

268. Sententia Arriagæ.

Sententia Tho. Sanchez.

266. Quæ opponitur opi. Lugonis.

aliquando posset esse utilior pœnitenti, & gratior Deo; quia; inquit, hæc impositio pœnitentiæ est à potestate præcipientis, ac proinde sequitur regulam aliorum præceptorum. Ratio est; quia expediebat, ut in his rebus pœnitens non proprio iudicio, sed alieno dirigeretur; quia in causa propria nemo est ordinariè prudens Iudex. Hactenus Arriaga.

269. que hic extenditur ab Auctore.

Sed si impositio pœnitentiæ sequitur regulam aliorum præceptorum, ut hic ait, jam videtur sibi ipsi contrarius, affirmans n. 16. anticipationem per unum diem, non esse mortalem, cum anticipationem aliorum præceptorum talis sit; v. g. peccaret mortaliter, qui die Sabbatho audiret Missam, & eam omitteret die Dominicâ. Vel, si impositio pœnitentiæ non sequitur regulam aliorum præceptorum, saltem quoad gravitatem peccati, ut videtur supponere n. 16. ignoro planè quomodo posset ipsi displicere sententia Sancti supra, quæ permittit anticipationem per octo dies causâ Jubilæi, vel solemnis diei. Si enim sine causâ licet anticipatio per unum diem abique gravi peccato, quidni ex iusta causa liceat sine omni peccato, non tantum per unum diem, sed per octo dies? Non dubito, quamquam fortè dubitari posset, an Jubilæum, vel solemnis dies foret iusta causa excusationis ab omni peccato.

Interim si verum est, quod docet idem Auctor supra n. 18. facile dubium deposuero. Si, inquit ille, Sacerdos non præscriperit tempus, tunc communis sententia est, dilationem, nisi sit nimia, non esse mortalem; nihil autem dicit Diana non esse, nisi sit ultra annum. Mihi valde longum tempus videtur, maximè si pœnitentia sit posita in præservationem; tunc enim propter periculum reincidentia, cui Confessarius voluit occurrere, non putarem posse sine gravi peccato differri ultra mensem, si verò non sit præservativa, intra medium annum. Ubi iterum noto, quod sæpè dixi, quando semel recedimus à puncto fixo, & venimus ad materiam habentem magis & minus, difficillimum esse determinare, an hæc, an illa sit sufficiens ad peccatum grave, quia quæ uni videtur exigua, ab alio iudicatur gravis. Hucusque Arriaga.

270. Difficile est determinare an hæc vel illa causa sit sufficiens ad excusandum à peccato.

Cæterum quod ipse de materia, hoc ego pronuntio de causa, videlicet difficillimum esse determinare, an hæc, vel illa causa sit sufficiens ad excusandum à gravi, vel etiam ab omni peccato. Ideoque si verum est, quod hic docet Arriaga, non video ego quare Jubilæum vel solemnis dies non foret iusta causa anticipandi, vel differendi pœnitentiam per octo dies, pœnitentiam, inquam, affixam certæ diei, ut termino executionis.

Dico; *Vi termino executionis*, quia si in honorem, & specialem cultum alicujus diei, v. g. Confessarius imponit auditionem Missæ vel

Communione pro die Assumptionis B. Mariæ in ejus honorem, existimant Multi, obligationem expirare cum ipso die, adeoque pœnitentem peccare mortaliter, qui eodie non audit Missam, etsi die sequenti audiat, eodem modo quo peccat contra præceptum Ecclesiæ.

Sed contrarium docet Arriaga supra, ut vidimus. Item Castro Palao tom. 4. tract. 2. disp. un. p. 21. §. 4. n. 13. ubi sic ait: Si tempus designatum à Confessario sit v. g. ut proximo die Veneris, vel Vigiliæ B. V. jejunes, confitearis, aliudve opus præstes, non est dubium te obligatum esse eo die exequi. At si ob malitiam vel impotentiam eo die pœnitentiam omittas, alicui videri poterit te excusatum esse: quia illius designatio in specialem B. Virg. vel Passionis Christi Domini honorem facta est, quem honorem non respicit jejuniæ alio die assumptum; ac proinde cessat materia præcepti, sicut cessaret, si obligatio esset ex voto, & alio quovis præcepto. Sentire videtur Fagundez de secundo Ecclesiæ præcepto l. 9. c. 4. n. 5. & favet Henricus l. 5. Sum. c. 22. in fine.

Sed omnino dicendum, per se non cessare obligationem jejunii & Communions: non est hæc opera eo die tibi præcipiantur exequi in honorem B. Virg. vel Christi Passionis: non tamen hic finis est ultimus, sicut est in voto, alioque Ecclesiastico præcepto; sed est finis medius, & relatus ad finem sacralementi pro peccatis commissis, & præcavendi futura. Unde esto cesset illius finis medii consecutus, cum non cesset hic finis ultimus & præcipuus, non cessat præceptum.

Quòd si urgeas: cessat materia præcepti, siquidem cessat fieri jejuniæ in Christi, vel B. Virg. honorem, quæ fuit materia præcepta. Respondeo; cessare ex parte, sed non ex toto: cessare, inquam, quoad accessorium, sed non quoad principale. Etenim in prædicto præcepto duo continentur, primum & principale, jejuniæ: secundum minus principale & accessorium, ut eo die in honorem Virginis jejunes, & utrumque satisfactionem præteritorum, & futurorum medelam respicit, at cessante secundo, primum consistere potest, cum suum finem specialiter spectet. Non igitur ex designatione temporis finitur pœnitentiæ obligatio.

Atque ita docet Suarez dictâ disput. 38. sect. 7. n. 6. Coninck disp. 10. dub. 9. n. 84. & 85. Bonac. disp. 5. de Pœnit. q. 5. sect. 1. p. 4. n. 5. Quapropter omittere jejuniæ eo die temporis vel Vigiliæ intentione transferendi in sequentem, crederem non excedere culpam venialem ob materiam levitatem. Hucusque præfatus Auctor.

Legi Suarium loco citato, ubi non tractat illum particularem casum, sed in generali loquitur

doctet hanc

loquitur, pus, consilium, tur, in prout, tur

Coninck Bonacina

hac quæ, naci, Confessarius, ciales, fed intrâ, alio, Theodorus, non aded

274. Quando facta iustitio explet cum aliquo tempore.

Confessarius, jejunium, jus, possit, velit

Castro Palao

stro P, per I, buntu, lerabi, injun, mensi, tempo, cenfer, quia, impos, oblig, perfist, Hæc, Ha, tempo, clarat, quanc, consti

275. Sententia Tho. à Jesu commaniter à DD. reprobatur.

Nimis laxa videtur sententia Antonii Fernandez.

suprà, ramq, fit n, Fern, §. 2., Milce, ligati, tiam, fessari, Collig, imuni, propt, quali, tiam, differ

Non probatur ex cap. Omni v. r. q. 1. & c.

dem p, de P

penitentia

ie Assumptionis B. Ma-
exiſtiant Multi obli-
um ipſo die, adeoque
moraliter, qui co die
eſſi die ſequenti audire,
peccat contra præceptum
cet Arriaga ſuprà, ut vi-
Palao tom. 4. tract. 23.
n. 13. ubi ſic ait: Si tem-
Confefſario ſit v. g. ut pro-
el Vigilæ B. V. jejunare,
opus præſtes, non eſt
m eſſe eo die exequi. At
potentiam eo die præ-
fici videri poterit te-
lius deſignatio in ſpecia-
ſſionis Chriſti Domini
nem honorem non reli-
ſſumptum; ac proinde
ti, ſicut ceſſaret, ſi obli-
alio quovis præcepto. Sic
nd. z. de ſecundo Ecclieſiæ
. 5. & favet Henricus
ine.
ndum, per ſe non ceſſare
& Communionis: nam
tibi præcipiatur exequi
g. vel Chriſti Paſſionis
ſt ultimatus, ſicut eſt in
ſtaſtico præcepto; ſed eſt
us ad finem ſatisfaciendi
is, & præcavendi futura.
s finis mediæ confeſſionis,
nis ultimus & præcipuus.
ceſſat materia præcepti
jejunium in Chriſti, vel
quæ fuit materia præce-
pæ ex parte, ſed non ex
pæ, quoad accellorium, ſed
le. Etenim in prædicto
ntur, primum & princi-
andum minus principale
eo die in honorem Virgi-
neque ſatisfactionem præ-
orum medelam reſpicit
primum conſiltere poteſt,
cialiter ſpectet. Non igitur
temporis finitur peniten-

doctet hanc
ſententiam.

loquitur dicens: Si Confefſor designat tem-
pus, intrâ illud implenda eſt (Satisfactio) ut
conſtat, quod ſi forte intrâ illud non implea-
tur, non ſtatim ceſſat obligatio, ut contingit
in præceptis Ecclieſiaſticis &c. Similiter loquitur
in Coninck, non n. 84. & 85. ubi nihil de
hac quaſtione, ſed n. 83. Nec aliud docet Bo-
nacina. Et ratio eſſe poteſt; quia ordinariè
Confefſor designans tempus, non intendit ſpe-
cialem honorem, aut cultum ejus temporis,
ſed dumtaxat præſtat terminum executionis,
intrâ quem vult impleri ſatisfactionem abſque
alio reſpectu. Et tunc communiter docent
Theologi cum Suario, & Aliis ſuprà citatis,
non expirare obligationem cum tempore,
ad eoque parvam dilationem non eſſe mortalem.

274.
Quando ſa-
tisfactio ex-
piret cum
ſignato
tempore.

Cum hac autem ſententia optimè & firmiſ-
ſimè ſtat, obligationem expirare, quando
Confefſarius expreſſè addit ſe præcipere, v. g.
jejunium, in ſpeciale cultum & honorem hu-
jus vel illius diei: & non dubito, quin ſic
poſſit præcipere, ſi velit. An autem ſemper
velit, ſub judice lis eſt.
Concedunt præcitati Auctores, etiam Ca-
ſtro Palao ſuprà, ſic velle, quoties penitentia
per longum tempus ſtatim temporibus diſtri-
buitur, quæ ſi in unum conjungeretur, into-
lerabilis eſſet: v. g. ſi debeas ex penitentia
injuncta ſingulis hebdomadis, imò & ſingulis
menſibus jejunare, vel communicare, & longo
tempore jejunia, vel Confeſſiones omiſeris,
ceſſent te non eſſe obligatum compenſare;
quia intentio Confefſarii eam penitentiam
imponentis, fuit, finire ſimul cum tempore
obligationem, ne ſi ſimul cum ſubſequentem
perſiſteret, penitens nimium gravaretur.
Hæc Illi.

275.
Sententia
Tho. à Jeſu
communi-
ter à DD. re-
probatur.

Hoc certum eſt, expirare obligationem cum
tempore, quando Confefſarius id expreſſè de-
clarat: ſi autem non declarat, incertum eſt
quando expiret, & quando non, ut liquido
conſtat ex aut dictis.

Tantum addo; ſententiam Thomæ à Jeſu,
ſuprà relata, communiter à DD. reprobari,
tamquam deſtitutam probabili fundamento.
Et nimis laxam videri ſententiam Antonii
Fernandez in Inſtruct. Conf. p. 1. docum. 7.
§. 2. nu. 2. ubi (reſte Dianà p. 2. tract. 1.
Miſcell. reſol. 53. in fine) ſic ait: Habet ob-
ligationem penitens adimplendi peniten-
tiam ad minus intrâ unum annum, ſi Con-
feſſarius non obligaverit intrâ tempus brevius.
Colligitur ex cap. Omnis de Pœnit. ibi: Et
injunctam ſibi penitentiam. Sic Fernandez. Qui
propterea citatur à Diana loco mox allegato,
quaſi docuerit, poſſe penitentem peniten-
tiam, à Confefſario injunctam, per annum
diſſerre.

Non proba-
tur ex cap.
Omnis ubi
ſeruetur &c.

Sed hoc, meo judicio, vix vel ne vix qui-
dem probatur, aut colligitur ex cap. Omnis
de Pœnit. ibi: Omnis utriusque ſexus fidelis, poſt-

quam ad annos diſcretionis pervenerit, omnia ſua
ſola peccata ſaltem ſemel in anno fideliter confeſſa-
tur proprio Sacerdoti, & injunctam ſibi penitentiam
propriis viribus ſudeat adimplere.

276.

Ex quo textu colligitur obligatio ſemel in
anno conſitendi, ſeu adimplendi præceptum
divinum Confeſſionis, & per conſequens ad-
implendi injunctam penitentiam, non vi præ-
cepti Confeſſionis annuæ quaſi penitens
omittens penitentiam, peccaret contra præ-
ceptum Ecclieſiaſticum annuæ Confeſſionis;
hoc quippe hætenus nemo docuit, ſed ex
præcepto integritatis Sacramenti, & ſpeciali
præcepto Confefſarii; adimplendi, inquam,
injunctam penitentiam juxta regulas commu-
nes, ſeu tempore ordinario, id eſt, quàm
primùm moraliter, hoc eſt, commodè, fieri
poteſt.

ut hic osten-
dit aucto-
ritas.

Quod autem ſufficiat, hodie conſiteri, & in
fine anni adimplere penitentiam, ex quibus
verbis colligitur aut probatur? An forte ex
illis: ſaltem ſemel in anno? Quippe ex his col-
ligitur & probatur penitentem poſſe diſſerre
ſuam Confeſſionem uſque ad finem anni; ergo
ſimiliter poſſe diſſerre ad impletionem peni-
tentia injunctæ uſque ad finem anni.

277.
Solvitur
objectio.

Reſp. Neg. Conſeq. ſi intelligas finem anni
à tempore injunctæ penitentia. Alioquin,
ſicuti primo die anni non tenetur conſiteri, ſic
neque adimplere injunctam penitentiam, im-
mo impoſſibile eſt implere, cum ſupponatur
non injuncta, quoniam non niſi in Confeſſio-
ne injungitur: ſicut ergo poteſt diſſerre Con-
feſſionem uſque ad finem anni, ita etiam ad-
implerem penitentia tali ſenſu. Ergo ſi
confeſſus fuerit in principio anni, poteſt diſſer-
re ad impletionem injunctæ penitentia uſque
ad finem anni, negatur Conſeq.

Aliàs ſi ultimo die anni conſiteretur, etiam
eodem die deberet adimplere penitentiam,
quod conſtat eſſe falſum. Probatu ſequela;
quia ſemel in anno, ſecundùm te, debet ad-
implere penitentiam, ſicut ſemel in anno de-
bet conſiteri; ſicut ergo ultimo die anni tenetur
conſiteri; ſi priùs non fuerit confeſſus,
etiam conſequenter tenebitur ultimo die anni
adimplere penitentiam injunctam.

278.

Itaque verba illa: ſaltem ſemel in anno, non
afficiunt ad impletionem penitentia, quaſi
ſingulis annis penitens debeat adimplere peni-
tentiam, hoc enim falſum eſt, uti jam oſten-
di, ſed afficiunt ſolam Confeſſionem, adeo-
que nihil ex illis verbis colligitur pro ſenten-
tia Fernandez. Ac proinde nullatenus admit-
tenda ſic intellecã, ut nullum ſit peccatum,
penitentiam ſuam diſſerre per integrum an-
num: ſi autem intelligatur de peccato morta-
li; forte Aliquibus illa dilatio non videretur
nimia, præfertim quando penitentia non eſt
præſervativa, & non eſt periculum obli-
vionis penitentia vel impotentia eam implendi.

Ly ſaltem
ſemel in anno
non afficit
ſatisfactionem
nem.

E e e e e Enim.

Enimverò nimia dilatio, sufficiens ad morale, nequit certâ aliquâ regulâ determinari; sed necessariò relinquitur iudicio prudentum: jam autem, ut suprà notavimus, quæ uni prudenti videatur dilatio exigua, & solum venialis, ab alio iudicatur gravis & mortalis. Eo semper salvo, quòd ex iusta causa possit differri adimpletio pœnitentiæ injunctæ, non solum ad unum, sed etiam ad plures annos. Nec mirum, cum ex rationabili causa possit omnis pœnitentia absolventi omitti, ut edissero Conclusionem sequenti, quæ talis est:

CONCLUSIO XIII.

Excusat ab impletionem satisfactoris iniusta gravitas, impotentia physica, vel moralis ratione paupertatis, infirmitatis, infamiae &c. Et ideo non facile imponenda publica pœnitentia, nisi ad eam pœnitens obligetur pro tollendo scandalo.

mutatis circumstantiis est pœnitenti facti moraliter impossibilis, quia eam sine gravi commodo explere non potest. Tunc enim nulla potestate opus est, quâ illa in aliam mutetur, sed solum prudenti iudicio, quo causâ cognita iudicetur hic & nunc, vel ex toto, vel ex parte non obligare. Hucusque Conineck.

Ubi nota hæc verba: *Vel longè penam delictus peccatis, quæ pœnitens confessus est, excedat: cum enim defectu exactæ scientiæ gravitatis peccatorum, & pœnarum temporalium correspondentium, nequeat Sacerdos temperatè tingere indivisibile punctum pœnæ debite pro peccatis confessis, hæud facillè propter levem aliquem excessum pœnitentia est omitenda, vel mutanda proprio iudicio; stat enim possessio pro Confessario, cui convenit officio arbitrari circa pœnas debitas. Oportet ergo manifestè constare de notabili aliquo excessu, quoniam hæc pœnæ non consistunt in indivisibili, sed habent latitudinem, ut cum Scorò diffusius disputavimus & conclusimus suprà hæc Sectione Conclus. 3. ad quam remitto Lectorem.*

Hinc non assentior Hiquæo in suo Comment. 4. dist. 19. q. un. n. 81. ubi sic ait: *Ex his sequitur altera Conclusio Doctoris; nempe, si Sacerdos non servet latitudinem debitam satisfactionis, ab eo deficiendo, vel notabiliter excedendo, iudicium illud non esse ratum in celo; tenetur quidem pœnitens ex præcepto Ecclesiæ, cui se subiecit, adimpletio pœnitentiam acceptatam, ut in tertio argumento docet; sed exhibitio actus compellitur à Deo per remissionem alterius pœnæ debite, vel ad meritum gratiæ & gloriæ, quia liberalis est in donis suis, nec opera iustitiae relinquunt sine premio: quòd si satisfactorius deficiens, acceptabitur pro rata & valore loci. Hæc ille.*

Sed contra; pœnitentia notabiliter excedens latitudinem debitam, est iniusta, & ideo non ligat; veluti lex iniusta non ligat, quia non vera lex, juxta illud Evodii apud D. August. l. 1. de lib. Arbit. c. 5. *Mibi lex esse non videtur, quæ iniusta non fuerit.* Et illud D. August. lib. 19. de Civit. c. 21. *Quod iure sit, profectò in se sit. Quod autem sit iniuste, nec iure fieri potest. Non enim iura dicenda sunt, vel putanda iniqua hominum constituta.*

Nec contrarium docet Scorò in tertio argumento, ut perperam ait Hiquæus suprà, sic enim inquit Doctor illo loco n. 25. *Item si Sacerdos imponat pœnitentiam aliquantulum maiorem, quam respondeat peccatis, non est prohibita, quin pœnitens teneatur eam implere; ergo aliquid quantum minus pœnâ condignâ, illa videtur sufficere: nam si non sufficeret aliqua extra illam pœnitentiam, quam dicitur divina iustitia: ergo non oportet explere aliam ultra illam punctualem dicitur.*

279. *Alia est interpretatio pœnæ, alia eius mutatio seu ablatio. Suarez.*

Interpretatio duobus modis fit.

ITa communiter DD. scribentes de hac materia. Suarius disp. 38. sect. 10. n. 1. primam partem Conclusionis non tam probat, quam supponit dicens: *Distingueret oportet interpretationem, seu declarationem, à propria mutatione, sive ablatione pœnæ: interpretatio enim non est actus potestatis, sed prudentiæ vel doctrinæ.*

Et duobus modis habet locum in præsentibus. Primò; si quis rationabiliter iudicet Clavem à principio errasse, & satisfactionem iniustam imposuisse: & ideo declarat pœnitentem non teneri ad illam implendam. Secundò; si à principio fuit iustè imposita, postea verò pœnitens factus est impotens, vel suborta est sufficiens causa, quæ illum excuset: tunc enim etiam habet locum interpretatio, & quando causa seu impotentia reverà est sufficiens ad excusandum, non tenetur pœnitens commutationem postulare; quia nulla est ratio talis obligationis, ut in aliis præceptis, & votis patet: nam quia obligatio cadit in talem actum vel materiam, & ille actus jam non est moraliter possibilis vel conveniens, cessat obligatio. Hæc ille.

286. *Pœna ab initio imprudenter injuncta, aut postea facta moraliter impossibilis non indiget*

Eodem modo loquitur Conineck disp. 10. n. 97. Nota, inquit, primò, nos non agere hic de casu, in quo aut pœnitentia ab initio imprudenter est injuncta, ita ut vel longè pœnæ debitas peccatis, quæ pœnitens confessus est, excedat; vel ei sit moraliter impossibilis: aut etsi initio fuerit prudenter injuncta, postea

283. *Impossibilit. Juris possibilibus capite. Fig. 6. de Reg. iuris in 6. Lex 185. ff. de iud.*

Lex 15. ff. de Condit. insti.

284. *Satisfactorio physice aut moraliter impossibilis non obligat.*